

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Enchiridion Theologiæ Pastoralis Et Doctrinæ Necessariæ Sacerdotibus Cŕam Animarum administrantibus

Binsfeld, Peter

Avgvstæ Trevirorum, 1609

5. Cap. De Gradibus quibus ad peccatum peruenitur, & peccato
cogitationis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40721

CAPVT V.

DE GRADIBVS, QVIBVS AD
peccatum peruenitur, & de pec-
cato cogitationis.

TRES sunt huiusmodi gradus. Suggestio, Lib. I. de
Delectatio, & Consensus. Hi gradus du- *serm. Do-*
cuntur ex tentatione primorum parentum. *mini in*
Tria hæc, inquit Augustin. similia sunt illi rei *mōte, cap.*
gestæ, quæ in Genesi scripta est, vt quasi à ser- *23. & lib.*
pente fiat suggestio, & quædam suasio. In ap- *12. de Tri-*
petitu autem carnali tanquam in Eua delecta- *nit. cap. 12.*
tio: in ratione tanquam in viro consensio: De
his latius Magister lib. 2. sentent. d. 24. cum
Doctoribus.

Suggestio est, dum à mundo, carne, aut dia- *Quid sug-*
bolo cogitatio siue tentatio offertur, vel obij- *gestio, de-*
citur. Delectatio, quando placet & delectat *lectatio, &*
id, quod suggestum est: Quando enim sugge- *consensus.*
stio facta est, tunc sensualitas mouetur & inci-
pit delectari, præcipuè in carnalibus, quæ faci-
lius mouent hominem exteriorem. Consen-
sus autem est, quando voluntas delectatione
rei suggestæ inducta, & allecta, consentiendo
determinat faciendum, & tunc peccatum in-
mente perficitur, etiã si non procedat in opus.
Nunc breuiter de his gradibus agendum.

An omnis tentatio sit peccatum?

NON loquimur de tentatione actiua, que in suggerente est, nam hæc cum ad fallendum instituta sit, mala est, sed de passiva que recipitur à tentato.

Tentatio à Demone, vel mundo obiecta, nõ semper est peccatum. Si agamus de ea tentatione, quæ à Demone, ne, vel mundo obijcitur, non semper est peccatum, quia in tentationibus est locus victoriae, & meriti: Dum enim viriliter resistimus, coronamur. Quod si autem de tentatione carnis agamus, difficillimum est iudicare quando incipiat esse, vel sit peccatum veniale: Quia quidam existimant, vt vocant, motus primos esse veniales, Alij negant. Deinde ad omne peccatum etiam veniale, aliqua libertas requiritur: At quis in his motibus tam occultatus, qui perspicere possit, quando libertas sit sufficiens ad veniale, vel non? Quando autem motus carnis ex imaginatione, vel apprehensione sensus oriuntur, vt plurimum non transeunt, sine culpa veniali. Homo enim facillime ponit causam, vel non præcauet, quando potest: & minima libertas ad veniale etiam sufficiens est.

De cogitatione.

Homo in cogitatione quatuor se modis **Q**UATUOR modis homo se potest habere, quando mala cogitatio obijcitur. *Primo*, vt statim resistat cogitationi repellendo, & tunc culpa nõ est, sed meritum, *Secunda*

vt non statim resistat, sed paululum immore-
 tur sine plena deliberatione, & tunc est pecca-
 tum veniale. *Tertio*, ita vt placeat cogitatio, &
 velit opere complere id, in quo delectatur,
 tunc si est peccatum mortale res, quam cogi-
 tatione voluit, cogitatio etiam est mortalis, &
 eiusdem speciei cum operatione, quia interior
 voluntas aliquid faciendi, & actus exterior
 ei respondens, sunt vnum peccatum iuxta S.
 Thom, 1. 2. quæst. 20. art. 4. *Quarto*, ita vt non
 velit opere perficere peccatum cogitatum, de-
 lectatur tamen in ipsa cogitatione aduertent-
 ter, & deliberatè, & tunc si res cogitata, in qua
 delectatur est mortalis, ipsa delectatio etiam
 erit mortalis: Si venialis, venialis etiam erit
 delectatio, & à Theologis dicitur delectatio
 morosa.

De delectatione morosa.

DELECTATIO morosa est, quando ho-
 mo voluntariè delectatur, in aliquo actu
 malo sine proposito, & voluntate eum perfici-
 endi. Dicitur morosa propter moram, quã
 facit ratio in ea expellèda, vel quia homo ani-
 maduertit se delectari, & adhuc moram trahit
 in delectatione.

Ad hoc vt talis delectatio mortalis sit, qua-
 tuor requiruntur conditiones.

Prima. Vt actus, de quo habetur delecta-
 tio sit mortalis, verbi gratia, de fornicationis
 aut

*Quatuor
 requiruntur
 ad hoc, vt
 delectatio*

*morosa sit
mortalis.*

aut vindictæ actu, &c. *Secunda.* Ut cum de-
beratione animaduertat, se delectari in ho-
iusmodi cogitatione. *Tertia.* Ut non resistat
repellendo, vel reprimendo. *Quarta.* Ut absque
rationabili causa, omittat eam à se rejicere. De
hac materia legendi S. Thom. 1.2. q. 47. art. 8.
Caietan. in summa. verb. Delectatio morosa.
Nauarr. in Manuali, cap. 11. num. 12. Sed notan-
dum ex S. Thom.

Primo. Quod delectatio duobus modis po-
test esse, vel de cogitatione, vel de re cogitata,
verb. gratia, de fornicatione. De cogitatione,
quia anima naturaliter delectatur in inueni-
endo, & conferendo, quando noua occurrunt
circa obiectum, & talis cogitatio potest esse
venialis, quando est otiosa & inutilis: quan-
doque meritò coniuncta, quando quis cogi-
tat ad docendum alios, vel ut melius intelligat
ad rectius discernendum.

*A quibus
committa-
tur pecca-
tum moro-
sa delecta-
tionis.*

Secundo, Peccatum morosæ delectationis
non tantum solet comitti à benè dispositis,
sed etiam ab eis, qui consuetudinem du-
cunt in peccatis, qui que semper parati essent
ad complendum peccatum in opere, nisi infir-
mia, & humanus respectus prohiberent. Qui-
libet autem facilè peccat morosa delectatione
in illa materia, in quam animus multum in-
clinatur: quia ut benè S. Thom. loc. cit. docet,
quod aliquis consentiat in talem delectatio-
nem rei cogitatæ, hinc prouenit, quia nullus de-
de-

delectatur nisi in re, quæ est conformis suo appetitui. Vnde homo carnalis facilè cadit in delectationem peccati carnis. Iracundus in materia iræ, vindictæ, percussionis, &c. Superbus circa ambitionem honoris, &c.

Dubium. *An sit peccatum morosæ delectationis, delectari in visione pulchræ mulieris?*

RESPONDETUR. Si delectatio est de opere bono, est bona: Si de malo, mala. Vnde visus pulchræ mulieris, si est coniunctus libidine ad concupiscendum, delectatio est mala iuxta doctrinam Christi: qui viderit mulierem ad concupiscendum, iam mœchatus est eam *Matth. 5.* in corde suo: Si autem aspectus sit honestus, delectatio etiam de tali aspectu erit honesta, nisi accedat periculum libidinis. Quia delectatio trahit suam bonitatem, & malitiam, ab obiecto circa quod versatur. Idem iudicandum est de tactu. Hinc infero cum Nauarro in cap. Si cui, de pœnitent, d. 1. num. II. non peccare mortaliter illum, qui tangit, nisi tactus fiat in secretioribus, aut videt pulchram mulierem causa vanitatis, leuitatis, aut curiositatis, &c. Si non dirigantur hæc ad libidinem carnalem, vel delectationem veneream; Si autem oscula, *Quando* tactus, visus, & similia ordinentur in turpem *oscula, te-* amorem, & libidinem, peccata sunt mortalia, *ctus, & vi-* nisi contingant inter coniuges cum debitis *sus, sint pec-* circumstantijs. Longiorem qui querit doctri- *cata mor-* nam *talia.*

nam, legat Summistas in verb. Cogitatio, & Delectatio morosa: Hæc pro introductione sufficiunt.

CAPVT VI.

DE DIVISIONE PECCATI IN septem capitalia, de superbia & eius filiabus.

SEPTEM sunt peccata quæ capitalia nominantur, & memoriæ causa continentur dictione, Saligia, & sunt hæc. Superbia, Auidia, Luxuria, Ira, Gula, Inuidia & Acedia. Capitalia nominantur, quia alia ex his oriuntur. Diuiduntur in Carnalia, & Spiritualia. Carnalia sunt, quæ perficiuntur in delectationibus carnis, vt luxuria & gula. Spiritualia, quæ continentur in apprehensione animæ, & delectationibus spiritualibus, vt sunt reliqua quinque.

Vnde peccata capitalia nominantur, & quomodo diuidantur.

De speciebus Superbia.

QUATVOR sunt species superbiæ ex S. Gregorio lib. 23. moral. cap. 7.

Prima. Cum bonum, quod arrogantes habent, à seipsis habere existimat.

Secunda. Quando sibi datum de super credunt, sed proprijs meritis accepisse putant.

T. 1.